

Pregled veleprodajnega trga z
zemeljskim plinom in električno
energijo v prvi polovici leta
2023

Kazalo vsebine

2	UVOD	4
3	Zemeljski plin	4
3.1	Povpraševanje in uvoz zemeljskega plina	4
3.2	Proizvodnja in skladišča zemeljskega plina	5
3.3	Gibanje veleprodajnih cen zemeljskega plina	7
4	Električna energija	9
4.1	Povpraševanje po električni energiji.....	9
4.2	Proizvodnja električne energije	10
4.2.1	Vplivni dejavniki na stroške proizvodnje električne energije	11
4.3	Gibanje veleprodajnih cen električne energije	13
	Sklep	17
	VIRI	18

Izvleček s poudarki

V prvi polovici leta 2023 je bil na veleprodajnih trgih energentov prisoten pretežno padajoči trend gibanja cen. Veleprodajne cene zemeljskega plina in električne energije so se oddaljile od rekordnih vrednosti, ki so bile dosežene v drugi polovici leta 2022.

- Postopno zniževanje veleprodajnih cen zemeljskega plina v prvem in drugem četrletju leta 2023
- Nadpovprečno zapolnjena skladišča zemeljskega plina
- Zmanjševanje odjema zemeljskega plina
- Uspešno nadomeščanje uvoza ruskega plina
- V prvem četrletju leta 2023 uvoz utekočinjenega zemeljskega plina 8 % višji v primerjavi s prvim četrletjem leta 2022
- V letu 2023 se predvideva 1,7-odstotno zmanjšanje proizvodnje zemeljskega plina v Evropi v primerjavi z letom 2022
- Plinska skladišča v Evropi ob koncu prvega polletja za 19,1 odstotne točke bolj zapolnjena kot ob koncu prvega polletja 2022
- Postopno zniževanje veleprodajnih cen električne energije v prvem in drugem četrletju leta 2023
- Zmanjšanje odjema električne energije gospodinjskih in industrijskih odjemalcev
- V Evropski uniji povečana proizvodnja električne energije iz obnovljivih virov
- Ustavljeno delovanje nemških jedrskih elektrarn

2 UVOD

Poročilo *Pregled veleprodajnega trga z zemeljskim plinom in električno energijo v prvi polovici leta 2023* v prvem delu predstavlja povpraševanje in uvoz, proizvodnjo in skladišča ter gibanje veleprodajnih cen zemeljskega plina. V drugem delu pa predstavlja povpraševanje, proizvodnjo z vplivni dejavniki na stroške proizvodnje in gibanje veleprodajnih cen električne energije.

3 ZEMELJSKI PLIN

3.1 Povpraševanje in uvoz zemeljskega plina

V prvem četrtnem letu 2023 se je globalni uvoz utekočinjenega zemeljskega plina na letni ravni povečal za 2 %. V azijsko-pacifiški regiji so zabeležili 0,5-odstotno povečanje uvoza. Na omenjeno povečanje je pomembno vplivala predvsem sprememba trenda Kitajske, ki je v prvem četrtnem letu 2023 začela povečevati uvoz, ki se je vse od decembra 2021 zmanjševal. Februarja se je uvoz ponovno povečal, s tem je rast medletno znašala 2 %, v marcu pa 11 %. V Evropi se je uvoz utekočinjenega zemeljskega plina v prvi četrtini leta 2023 povečal za 8 %. Evropi je v tem obdobju uspelo povečati uvoz utekočinjenega zemeljskega plina, čeprav je Francija, ki je ena večjih uvoznic v Evropi, v tem obdobju uvoz zmanjšala. Zmanjšanje je bilo posledica stavk na več uvoznih terminalih po državi. Srednja in Južna Amerika sta v prvem četrtnem letu 2023 uvoz utekočinjenega zemeljskega plina zmanjšali za 28 %¹.

Med ogrevalno sezono 2022/23 (od 1. 10. 2022 do 31. 3. 2023) je utekočinjen zemeljski plin pokrival okoli tretjino odjema zemeljskega plina v območju OECD Evropa. S tem se je uspešno nadomeščalo zmanjšan uvoz zemeljskega plina po plinovodih iz Rusije. Uvoz slednjega je v tem obdobju medletno upadel za okoli 70 %. Na drugi strani se je v obdobju ogrevalne sezone 2022/23 medletno za 5 % povečal uvoz ruskega utekočinjenega zemeljskega plina. Uvoz norveškega plina v Evropsko unijo (EU) se je v ogrevalni sezoni 2022/23 povečal za 2 %, uvoz utekočinjenega zemeljskega plina v Evropo pa za 25 % v primerjavi z enakim obdobjem leto prej. Najbolj se je povečal uvoz utekočinjenega zemeljskega plina iz ZDA, ki se je v tem obdobju povečal za 30 %. Uvoz utekočinjenega zemeljskega plina iz ZDA tako obsega približno 40-odstotni delež vsega uvoženega utekočinjenega zemeljskega plina v Evropo.

Tudi v letu 2023 bo zaradi geopolitičnih napetosti težko napovedati dejansko raven uvoza zemeljskega plina v Evropo. Če za osnovo v napovedi uporabimo raven uvoza ruskega plina iz prvega četrtnega leta 2023, se bo uvoz ruskega plina po plinovodih v letu 2023 po ocenah Mednarodne agencije za energijo v primerjavi z letom 2022 zmanjšal za okoli 45 %. Raven uvoza utekočinjenega zemeljskega plina v območje OECD Evropa bo v preostanku leta upadla pod raven iz prvega četrtnega leta 2023, saj bodo potrebe po skladiščenju plina zaradi relativno polnih skladišč manjše, prav tako se še naprej pričakuje zmanjšan odjem zemeljskega plina v Evropi, ki je pojasnjen v nadaljevanju poročila².

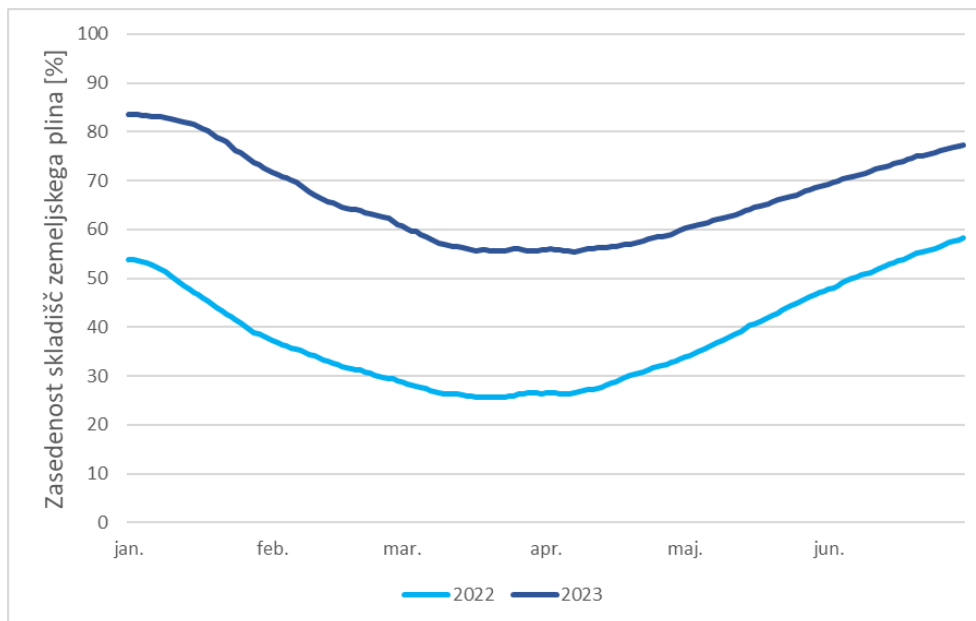
¹ (International Energy Agency, 2023, str. 27 - 29)

² (International Energy Agency, 2023, str. 25 - 26)

3.2 Proizvodnja in skladišča zemeljskega plina

Za leto 2023 Mednarodna agencija za energijo ocenjuje, da se bo proizvodnja plina na območju Evrope na letni ravni zmanjšala za 1,7 %³.

Zasedenost evropskih skladišč plina je bila v celotnem obdobju prve polovice leta 2023 v primerjavi z letom 2022 višja. Najnižja stopnja zasedenosti skladišč plina je bila v prvi polovici leta zabeležena 7. 4. 2023. Zasedenost je takrat znašala 55,47 % skladiščnih zmogljivosti. Na drugi strani je bila zasedenost plinskih skladišč v prvem polletju 2023 najvišja ob začetku koledarskega leta. Gibanje polnosti evropskih skladišč plina v prvem polletju v letih 2022 in 2023 je prikazano na sliki 1⁴.

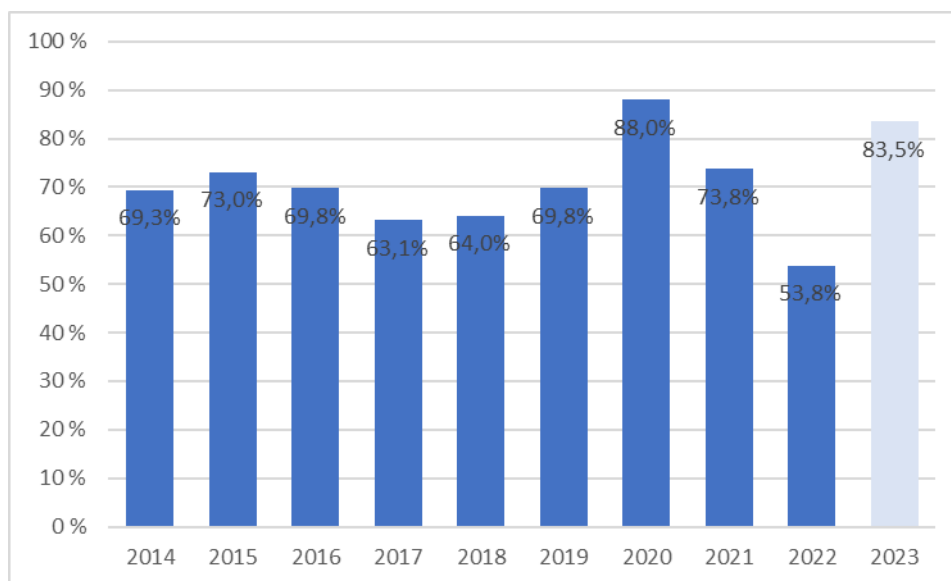
Slika 1: Gibanje zasedenosti evropskih plinskih skladiščnih zmogljivosti v prvi polovici let 2022 in 2023

Vir: AGSI+

Na dan 1. 1. 2023 so bila evropska skladišča plina 83,53-odstotno zasedena. V primerjavi z letom 2022 so bila skladišča zemeljskega plina v Evropi 1. 1. 2023 za 29,7 odstotne točke bolj zasedena. V primerjavi z večletnim povprečjem med letoma 2014 in 2022 pa je bila na ta dan zasedenost 14,1 odstotne točke večja. Zasedenost skladiščnih kapacitet na dan 1. 1. v letih od 2014 do 2023 je prikazana na sliki 2.

³ (International Energy Agency, 2023, str. 46)

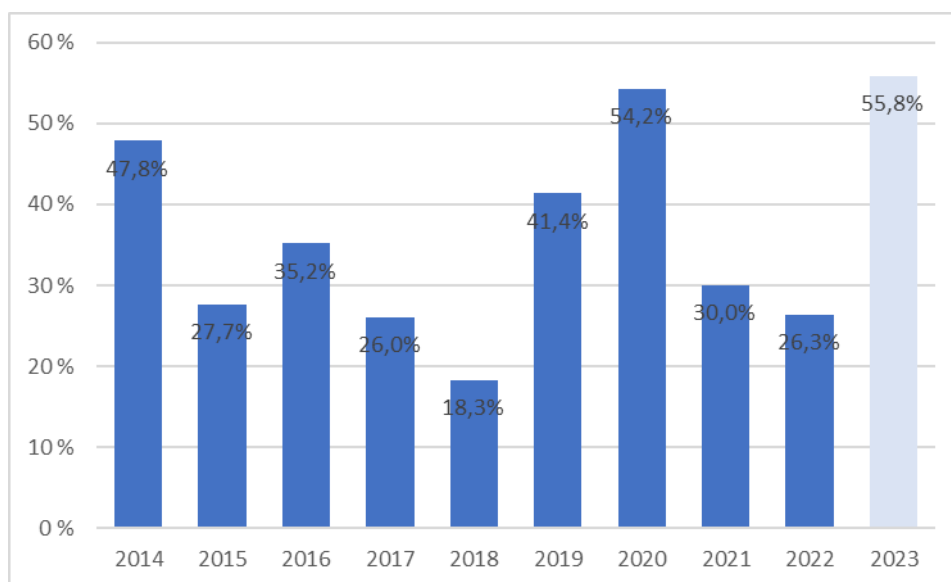
⁴ (Gas Infrastructure Europe, 2023)

Slika 2: Odstotek zasedenosti evropskih plinskih skladiščnih kapacitet na dan 1. 1. v letih od 2014 do 2023

Vir: AGSI+

Na dan 31. 3. 2023 so bila evropska skladišča plina 55,84-odstotno zasedena. Zasedenost je bila 29,5 odstotne točke višja v primerjavi z enakim dnevom v letu 2022. V primerjavi z večletnim povprečjem med letoma 2014 in 2022 je bila 31. 3. 2022 zasedenost skladišč 21,7 odstotne točke večja. Zasedenost skladiščnih kapacitet na dan 31. 3. v letih od 2014 do 2023 je prikazana na sliki 3.

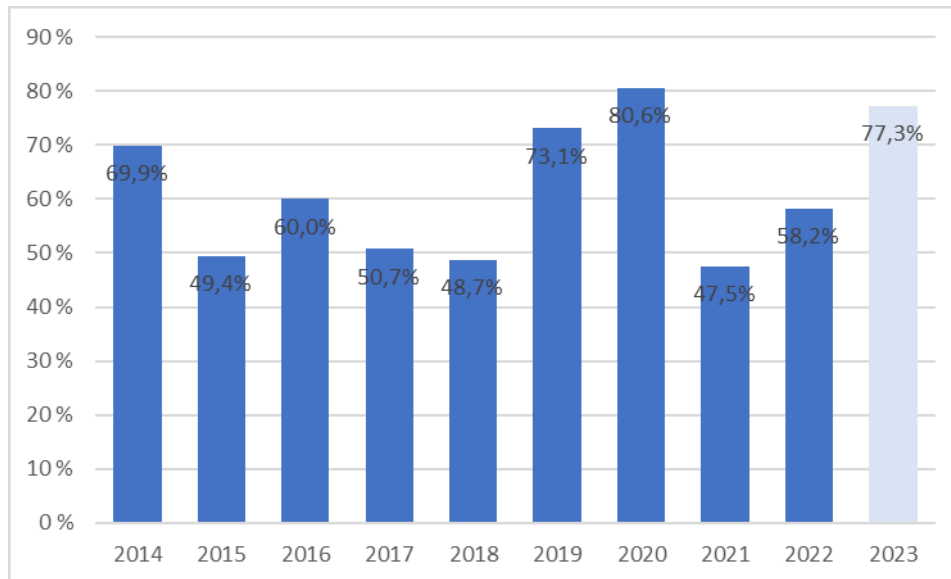

Slika 3: Odstotek zasedenosti evropskih plinskih skladiščnih zmogljivosti na dan 31. 3. v letih od 2014 do 2023

Vir: AGSI+

Ob koncu prvega polletja 2023, tj. 30. 6., so bila plinska skladišča v Evropi 77,28-odstotno zasedena. V primerjavi z letom 2022 je bila zasedenost plinskih skladišč večja za 19,1 odstotne točke. V primerjavi z večletnim povprečjem med letoma

2014 in 2022 je bila zasedenost skladišč plina na dan 30. 6. 2023 večja za 17,5 odstotne točke. Zasedenost skladiščnih kapacitet na dan 30. 6. je prikazana na sliki 4.

Slika 4: Odstotek zasedenosti evropskih plinskih skladiščnih zmogljivosti na dan 30. 6. v letih od 2014 do 2023

Vir: AGSI+

Zasedenost evropskih skladišč plina je bila v primerjavi z ravnmi zasedenosti iz preteklih let v celotnem obdobju prve polovice leta 2023 na relativno visoki ravni. Relativno visoka raven zasedenosti skladišč je bila posledica zmanjšanja odjema zemeljskega plina v Evropi in povečanega uvoza utekočinjenega zemeljskega plina, s katerim se je nadomeščala zmanjšana dobava ruskega zemeljskega plina. Višje ravni zasedenosti skladišč so prav tako posledica uredbe EU, ki predpisuje raven zapolnjenosti podzemnih skladišč plina na ozemlju držav članic EU. Uredba narekuje, da morajo biti skladišča plina pred začetkom ogrevalne sezone 2023/24 najmanj 90-odstotno zapolnjena. Zapolnjenost plinskih skladišč je 90-odstotni prag dosegla 16. 8. 2023, kar je približno dva meseca in pol pred predpisanim rokom⁵.

3.3 Gibanje veleprodajnih cen zemeljskega plina

Zniževanje veleprodajnih cen zemeljskega plina se je nadaljevalo tudi v prvi polovici leta 2023, kar je nadaljevanje trenda iz zadnjega četrletja leta 2022. Omenjeni trend se je odražal v kratkoročnih in dolgoročnih terminskih pogodbah. Povprečne poravnalne cene zemeljskega plina za terminske pogodbe z dobavo leto vnaprej na plinskem vozlišču TTF in povprečne vrednosti indeksa CEGHIX na avstrijski borzi CEGH, ki predstavlja kratkoročno trgovanje (pogodbe za dan vnaprej) po četrletjih, so prikazane v tabeli 1. Tabela prikazuje tudi spremembe povprečnih vrednosti glede na prejšnje četrletje.

⁵ (Montel, 2023)

	TTF - dobava leto v naprej [EUR/MWh]	Sprememba v primerjavi s prejšnjim četrletjem (%)	CEGH - dobava dan v naprej [EUR/MWh]	Sprememba v primerjavi s prejšnjim četrletjem (%)
2022	1. četrletje	58,18	101,50	
	2. četrletje	82,02	102,20	1%
	3. četrletje	180,07	200,09	96%
	4. četrletje	133,67	98,37	-51%
2023	1. četrletje	59,08	55,55	-44%
	2. četrletje	51,93	36,96	-33%

Tabela 1: Povprečne poravnalne cene in spremembe povprečnih cen zemeljskega plina terminskih pogodb z dobavo leto vnaprej na plinskem vozlišču TTF ter indeksa CEGHIX na avstrijski borzi CEGH po četrletjih

Vir: Montel

Najnižja poravnalna cena zemeljskega plina terminskih pogodb z dobavo v letu 2024 na plinskem vozlišču TTF v prvi polovici leta 2023 je bila dosežena ob koncu trgovalnega dne 6. 6. 2023 (42,452 EUR/MWh), medtem ko je bila najnižja vrednost indeksa CEGHIX na avstrijski borzi CEGH dosežena 2. 6. 2023 (24,243 EUR/MWh). Indeks CEGHIX (terminske pogodbe z dobavo dan vnaprej) je za dobavo na dan 1. 1. 2023 dosegel vrednost 75,298 EUR/MWh. Isti indeks je za dobavo na dan 30. 6. 2023 dosegel vrednost 36,658 EUR/MWh. Terminske pogodbe z dobavo zemeljskega plina za leto 2024 na nizozemskem plinskem vozlišču TTF so na drugi strani ob koncu prvega trgovalnega dne v letu 2023, 2. 1. 2023, dosegle poravnalno vrednost 77,579 EUR/MWh, medtem ko so iste terminske pogodbe ob koncu polletja na trgovalni dan 30. 6. 2023 dosegle poravnalno vrednost 52,617 EUR/MWh⁶.

Prevladujoč padajoči trend gibanja veleprodajnih cen zemeljskega plina je bil posledica ugodnih vremenskih razmer v Evropi, relativno dobre zasedenosti skladišč zemeljskega plina v Evropi in uspešnega nadomeščanja uvoznih virov zemeljskega plina. Znatno je na zmanjšanje pritiska na veleprodajne cene zemeljskega plina vplivalo tudi globalno povpraševanje po zemeljskem plinu. V območju OECD Evropa se je odjem v času ogrevalne sezone (od 1. 10. 2022 do 31. 3. 2023) zmanjšal za okoli 16 % v primerjavi z enakim obdobjem leto prej. Zmanjšanje odjema je bilo posledica nižjega temperaturno odvisnega odjema in odjema industrije, ki se je zaradi relativno visokih cen zemeljskega plina znižal. Svoj del so sicer dodali tudi varčevalni ukrepi, namenjeni zniževanju rabe zemeljskega plina, zamenjava energentov za ogrevanje (prehodi na druge vire ogrevanja) in zmanjšana raba zemeljskega plina v proizvodnji električne energije⁷.

Na sliki 5 je prikazano gibanje cen zemeljskega plina kratkoročnih terminskih pogodb z dobavo dan vnaprej (indeks CEGHIX) na avstrijski borzi CEGH. Slika 6 prikazuje gibanje cen zemeljskega plina na podlagi terminskih pogodb z dobavo v letu 2024 na plinskem vozlišču TTF.

⁶ (Montel, 2023)

⁷ (International Energy Agency, 2023, str. 5, 7, 17)

Slika 5: Gibanje vrednosti indeksa CEGHIX na borzi CEGH v prvi polovici leta 2023

Vir: MONTEL

Slika 6: Gibanje vrednosti terminskih pogodb z dobavo v letu 2024 na plinskem vozlišču TTF v prvi polovici leta 2023

Vir: MONTEL

4 ELEKTRIČNA ENERGIJA

4.1 Povpraševanje po električni energiji

V letu 2023 se še naprej čutijo posledice zaostrenih geopolitičnih razmer in globalne energetske krize, ki jo poganjata tudi inflacija in nižja ekonomska rast gospodarstev. Višje cene energentov so prav tako spodbudile elektrifikacijo, ki se kaže v rekordni prodaji toplotnih črpalk in s pospešeno elektrifikacijo voznega parka. Povpraševanje po električni energiji se v letu 2023 najbolj povečuje na Kitajskem (v 2023 se ocenjuje 5,3-odstotna rast povpraševanja), v Indiji (6,8-odstotna rast povpraševanja) in v jugovzhodni Aziji, na drugi strani pa se povpraševanje po električni energiji zmanjšuje v Evropi (v 2023 se za območje EU

predvideva 3-odstotni padec povpraševanja), ZDA (1,7-odstotni padec povpraševanja) in na Japonskem. Območje Evrope je zgolj v prvem polletju leta 2023 zabeležilo skoraj 6-odstotno zmanjšanje povpraševanja po električni energiji v primerjavi z enakim obdobjem lani. Na omenjeno zmanjšanje je močno vplivala manjša aktivnost energetske intenzivnejše industrije, kar je posledica zmanjšanja konkurenčnosti zaradi energetske druginje⁸.

Po oceni Mednarodne agencije za energijo bo globalna rast povpraševanja po električni energiji v letu 2023 znašala 1,9 %. Ocenjena rast je sicer manjša od njihove predhodne ocene, ki je za leto 2023 predvidevala 2,6-odstotno rast globalnega povpraševanja po električni energiji. Za leto 2024 so ocene nekoliko spodbudnejše, saj je rast globalnega povpraševanja ocenjena na 3,3 %, po dveh zaporednih letih zmanjševanja povpraševanja po električni energiji pa je rast ocenjena tudi za območje Evrope. V letu 2024 se ocenjuje, da bo rast povpraševanja po električni energiji v Evropi znašala 1,7 %⁹.

4.2 Proizvodnja električne energije

V prvi polovici leta 2023 se je proizvodnja električne energije v hidroelektrarnah na območju EU povečala za 10 % v primerjavi z letom prej, kar je rezultat ugodnejše hidrologije. Proizvodnja električne energije v vetrnih elektrarnah v EU se je med tem povečala za 5 %, medtem ko se je proizvodnja v sončnih elektrarnah povečala za 14 %. Delež obnovljivih virov v proizvodnih virih električne energije v EU se je v prvi polovici leta 2023 povzpел na rekordnih 43 % in je bil v primerjavi s prejšnjim najvišjim deležem iz leta 2020 višji za približno 4 odstotne točke. Tovrstni delež obnovljivih virov v sestavi proizvodnih virov elektrike v EU je bil mogoč tudi zaradi nižjega odjema električne energije in zmanjšanja proizvodnje električne energije v premogovnih termoelektrarnah (22-odstotno zmanjšanje) in v plinskih termoelektrarnah (18-odstotno zmanjšanje).

Nemčija ima najlikvidnejši veleprodajni trg električne energije v EU, zaradi dobrih povezav s sosednjimi državami pa se cene električne energije na tem trgu prenašajo v sosednje države. V prvi polovici leta 2023 je bil tam največji delež električne energije proizveden iz obnovljivih virov. Slednji so v sestavi proizvodnih virov električne energije imeli 50,9-odstotni delež. V primerjavi z istim obdobjem lani se je delež povečal za 3,8 odstotne točke. Iz fosilnih virov je bilo na drugi strani proizvedenih 46,7 % električne energije, kar v primerjavi z istim obdobjem leto prej pomeni znižanje deleža za 0,6 odstotne točke. Jedrska energija je pokrivala 2,4-odstotni delež proizvedene električne energije, ki se je zaradi zaprtja še zadnjih delujočih jedrskih elektrarn v Nemčiji v aprilu v primerjavi z enakim obdobjem leto prej zmanjšal za 3,2 odstotne točke. Pregled posameznih proizvodnih virov električne energije razkriva, da je bil največji delež električne energije proizveden v vetrnih elektrarnah, in sicer 25,6 %, kar je 1,6 odstotne točke večji delež v primerjavi z enakim obdobjem leto prej, in pa v premogovnih termoelektrarnah, kjer je delež premoga pri proizvodnji električne energije znašal 23,9 %, kar je 4,5 odstotne točke nižji delež v primerjavi z enakim obdobjem leto prej. Zemeljski plin je v sestavi proizvodnih virov imel 19,3-odstotni delež, kar je 4,3 odstotne točke večji delež v primerjavi z enakim obdobjem leto prej, sončne

⁸ (International Energy Agency, 2023, str. 10-17)

⁹ (International Energy Agency, 2023, str. 38)

elektrarne pa so proizvedle 12,8 % električne energije, kar je 0,9 odstotne točke večji delež v primerjavi z enakim obdobjem leto prej. Hidroelektrarne so v sestavi proizvodnih virov imele 3,7-odstotni delež, kar pomeni 0,7 odstotne točke večji delež v primerjavi z enakim obdobjem leto prej.

Primanjkljaj proizvodnje električne energije v jedrskih elektrarnah zaradi zaprtja jedrskih elektrarn se je v prvi polovici leta 2023 nadomeščal s povečano proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov. Ta je bila možna zaradi ugodnih vremenskih razmer, predvsem zaradi ugodne vetrovnosti in zadostnega števila sončnih ur. Podrobnejši pogled proizvodnje električne energije iz fosilnih virov razkriva tudi, da se je zmanjšala proizvodnja električne energije iz premoga, hkrati pa se je povečala proizvodnja električne energije iz zemeljskega plina. Omenjeni prehod je bil mogoč zaradi nižjih ravni veleprodajnih cen zemeljskega plina, hkrati pa je proizvodnja električne energije v plinskih termoelektarnah okoljsko manj obremenjujoča, kar pomeni, da proizvajalci električne energije potrebujejo manj emisijskih kuponov v primerjavi s proizvajalci električne energije v premogovnih termoelektarnah (določenim proizvajalcem tehnologija proizvodnje daje možnost, da se za proizvodnjo odločajo med zemeljskim plinom in premogom kot vhodnima energentoma)¹⁰.

4.2.1 Vplivni dejavniki na stroške proizvodnje električne energije

Na gibanje cen električne energije močno vplivajo vhodni energenti za njeno proizvodnjo. Gibanje cene plina v prvi polovici leta 2023 je prikazano v poglavju *Gibanje veleprodajnih cen zemeljskega plina*, v nadaljevanju pa prikazujemo še cene premoga in emisijskih kuponov.

4.2.1.1 Premog

Zmanjšano povpraševanje po premogu se je v prvi polovici leta 2023 odražalo v cenah premoga, ki so se v glavnem zniževale. Gibanje cene terminskih pogodb za premog z dobavo v letu 2024 na rotterdamski borzi je prikazano na sliki 7¹¹.

---

¹⁰ (Energy-Charts.info, 2023)

¹¹ (International Energy Agency, 2023, str. 25), (Montel, 2023)

Slika 7: Gibanje cene terminskih pogodb za premog z dobavo v letu 2024 v prvi polovici leta 2023 na rotterdamski borzi

Vir: MONTEL

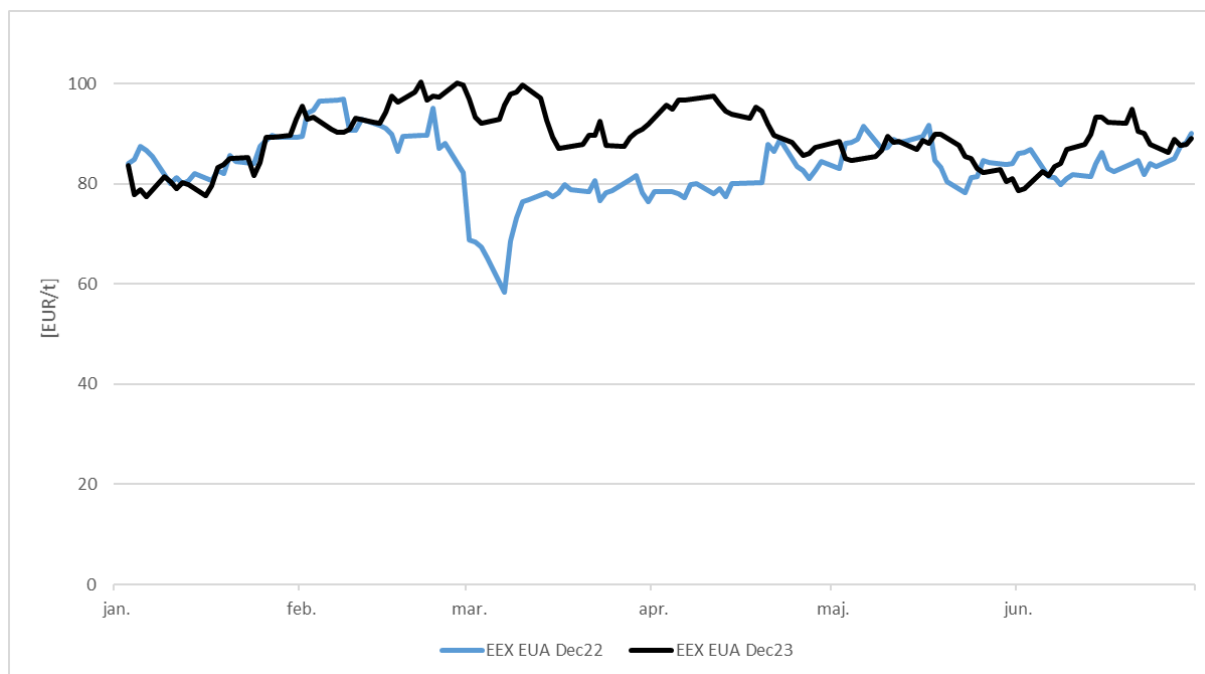
V prvem polletju leta 2023 so cene zasledovale pretežno padajoči trend gibanja. Terminalske pogodbe za leto 2024 na rotterdamski borzi so prvi trgovalni dan prve polovice leta 2023 zaključile pri poravnalni ceni 175,23 USD/t. Najvišja poravnalna cena 178,01 USD/t je bila dosežena ob koncu trgovalnega dne 20. 1. 2023, medtem ko je bila najnižja poravnalna cena 92,08 USD/t dosežena ob koncu trgovalnega dne 30. 5. 2023. V prvem polletju leta 2023 je povprečna cena premoga za terminalske pogodbe z dobavo v letu 2024 znašala 133,63 USD/t, v prvem polletju leta 2022 pa je povprečna cena premoga za terminalske pogodbe z dobavo v letu 2023 znašala 187,09 USD/t¹². Gre za 29-odstotno znižanje povprečne cene.

4.2.1.2 Emisijski kuponi

Vrednost emisijskih kuponov je bila v prvi polovici leta 2023 nad ravnmi iz leta 2022. Emisijski kuponi z zapadlostjo v decembru 2023 so v prvi četrtini leta 2023 dosegli povprečno poravnalno ceno 89,98 EUR/tCO₂. V primerjavi z zadnjim četrtletjem leta 2022 je bila povprečna poravnalna cena višja za 17 %. V drugem četrtletju so ravni cen emisijskih kuponov nekoliko upadle, povprečna poravnalna cena je v tem obdobju znašala 88,48 EUR/tCO₂. V primerjavi s prvim četrtletjem je bila povprečna poravnalna cena nižja za 2 %. Najvišja poravnalna cena emisijskih kuponov z zapadlostjo v decembru 2023 je bila dosežena pri vrednosti 100,34 EUR/tCO₂ ob koncu trgovalnega dne 21. 2. 2023. Hkrati je na ta dan bila dosežena tudi nova rekordna vrednost. Na drugi strani je bila najnižja poravnalna cena emisijskih kuponov istih terminskih pogodb dosežena 6. 1. 2023, ko je ob koncu trgovalnega dne poravnalna cena znašala 77,38 EUR/tCO₂.

¹² (Montel, 2023)

Vrednost emisijskih kuponov je na visoki ravni ostala kljub temu, da se je proizvodnja električne energije iz fosilnih virov na ravni EU zmanjšala. Eden izmed pomembnejših dejavnikov, ki ohranja pritisk na vrednost emisijskih kuponov, še naprej ostaja ambiciozna podnebna politika EU, ki postavlja višje cilje za zmanjševanje emisij. Gibanje cene emisijskih kuponov v prvi polovici let 2022 in 2023 je prikazano na sliki 8¹³.

Slika 8: Gibanje cene emisijskih kuponov za terminske pogodbe z dobavo v decembru tekočega leta v prvi polovici let 2022 in 2023

Vir: MONTEL

4.3 Gibanje veleprodajnih cen električne energije

Veleprodajne cene električne energije so se v prvi polovici leta 2023 v glavnem zniževale, kar se je začelo dogajati že v zadnjem četrtletju leto prej. Pretežno padajoči trend je bil prisoten pri kratkoročnih in dolgoročnih terminskih pogodbah, in sicer tako v cenah pasovne kot tudi vršne električne energije. Povprečne poravnalne cene električne energije za terminske pogodbe z dobavo leto vnaprej na nemški borzi EEX in povprečne vrednosti indeksa »SIPX baseload« na slovenski borzi BSP, ki predstavlja kratkoročno trgovanje (pogodbe za dan vnaprej) po četrtletjih, so prikazane v tabeli 2. Tabela prikazuje tudi spremembe povprečnih vrednosti glede na prejšnje četrtletje.

¹³ (Montel, 2023)

	EEX - dobava pasovne energije leto v naprej [EUR/MWh]	Sprememba v primerjavi s prejšnjim četrletjem (%)	BSP - dobava pasovne energije dan v naprej [EUR/MWh]	Sprememba v primerjavi s prejšnjim četrletjem (%)
2022	1. četrletje	146,75	233,13	
	2. četrletje	223,39	213,33	-8%
	3. četrletje	464,67	421,77	98%
	4. četrletje	356,06	228,10	-46%
2023	1. četrletje	160,80	134,91	-41%
	2. četrletje	140,81	95,62	-29%

Tabela 2: Povprečne poravnalne cene in spremembe povprečnih cen električne energije terminskih pogodb z dobavo leto vnaprej na borzi EEX ter indeksa SIPX baseload na slovenski borzi BSP po četrletjih

Vir: Montel

Najvišja vrednost indeksa »SIPX baseload« v prvi polovici leta 2023 je bila dosežena 24. 1. 2023 in je znašala 201,16 EUR/MWh, na drugi strani pa je bila najnižja vrednost indeksa »SIPX baseload« dosežena 1. 1. 2023 in je znašala 16,86 EUR/MWh. Najvišja poravnalna vrednost terminske pogodbe pasovne električne energije z dobavo v letu 2024 na nemški borzi EEX v višini 214,27 EUR/MWh je bila dosežena 2. 1. 2023, na drugi strani pa je bila ob koncu trgovalnega dne 1. 6. 2023 dosežena najnižja poravnalna cena 118,13 EUR/MWh. Terminske pogodbe z dobavo pasovne električne energije za leto 2024 so na nemški borzi EEX ob koncu prvega trgovalnega dne v letu 2023, 2. 1. 2023, dosegle poravnalno vrednost 214,27 EUR/MWh, medtem ko so iste terminske pogodbe ob koncu polletja na trgovalni dan 30. 6. 2023 dosegle poravnalno vrednost 143,71 EUR/MWh¹⁴.

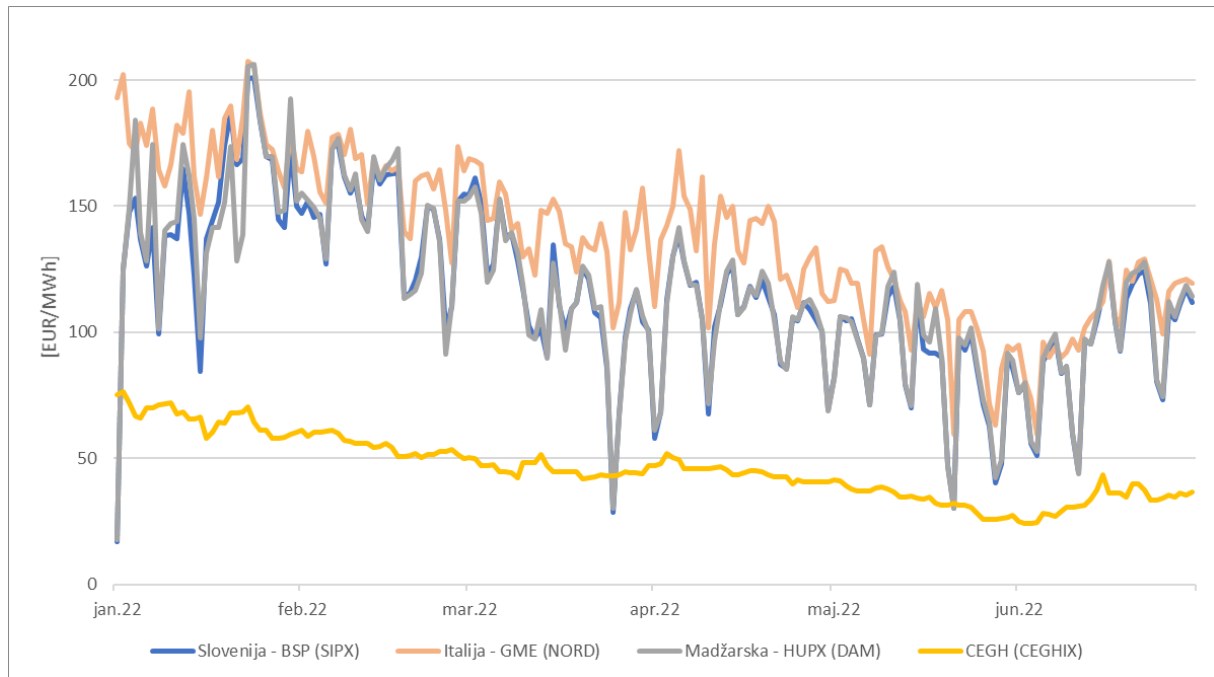
Pretežno padajoči trend gibanja veleprodajnih cen električne energije v prvem polletju leta 2023 je bil posledica več dejavnikov, predvsem padajočih veleprodajnih cen zemeljskega plina in premoga. Na drugi strani so na cene ugodno vplivale vremenske razmere, ki so prispevale k zmanjšanemu temperaturno odvisnemu odjemu, in pa zmanjšan odjem industrijskih odjemalcev, saj je na območju Evrope moč opaziti zmanjševanje aktivnosti energetske intenzivne industrije. To velja zlasti za proizvodnjo primarnega aluminija, jeklarstvo in papirno ter kemično industrijo. Med podjetji, ki so ustavila proizvodnjo primarnega aluminija, je tudi Talum. Zmanjšanje aktivnosti energetske intenzivnejše industrije neposredno odraža vpliv relativno visokih veleprodajnih cen energentov¹⁵.

Podoben trend kot na slovenski borzi BSP so imele tudi cene električne energije kratkoročnih terminskih pogodb sprotnega trgovanja za dan vnaprej na italijanski in madžarski borzi. Gibanje vrednosti indeksov »SIPX baseload«, »NORD baseload«, »HUPX baseload« za dobavo električne energije dan vnaprej in gibanje vrednosti indeksa »CEGHIX« za dobavo zemeljskega plina na borzi CEGH za dan vnaprej v prvi polovici leta 2023 je prikazano na sliki 9¹⁶.

¹⁴ (International Energy Agency, 2023, str. 13-16)

¹⁵ (International Energy Agency, 2023, str. 13-16)

¹⁶ (Montel, 2023)

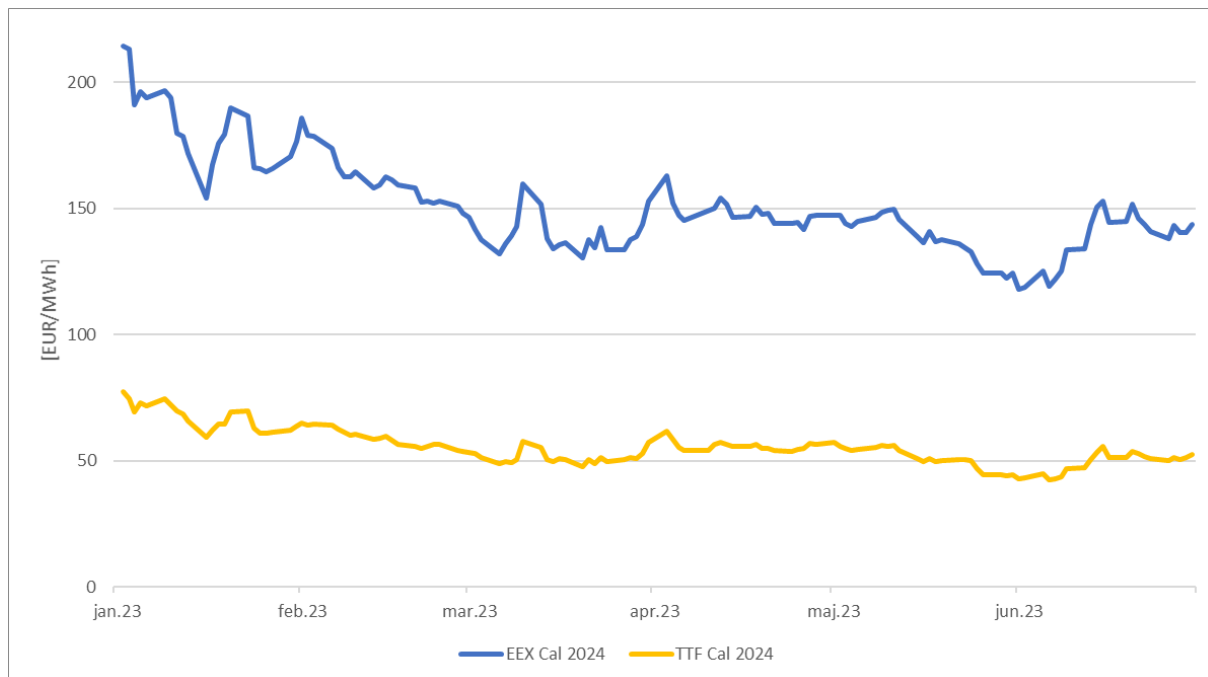

Slika 9: Gibanje vrednosti indeksov »SIPX baseload«, »NORD baseload«, »HUPX baseload« in gibanje vrednosti indeksa »CEGHIX« v prvi polovici leta 2023 na trgu za dan vnaprej

Vir: MONTEL

Gibanje cene električne energije na nemški borzi EEX za terminske pogodbe pasovne električne energije in cene zemeljskega plina na nizozemskem plinskem vozlišču TTF z dobavo v letu 2024 v prvi polovici leta 2023 je prikazano na sliki 10¹⁷.

¹⁷ (Montel, 2023)

Slika 10: Gibanje cene pasovne električne energije na nemški borzi EEX in cene zemeljskega plina na nizozemskem plinskem vozlišču TTF terminskih pogodb z dobavo v letu 2024 v prvi polovici leta 2023

Vir: MONTEL

SKLEP

Cene zemeljskega plina so bile v prvi polovici leta 2023 na nižjih ravneh v primerjavi z letom 2022, kar nakazuje na umirjanje energetske krize. Prav tako je bil v prvem polletju leta 2023 opažen trend padanja veleprodajnih cen. V tem obdobju so se cene bistveno odmaknile od rekordnih vrednosti, ki so bile dosežene v drugi polovici leta 2022. Terminalske pogodbe za dobavo za dan vnaprej (indeks CEGHIX) na avstrijski borzi CEGH so za dobavo na dan 30. 6. 2023 imele 51-odstotno nižjo vrednost v primerjavi s tistimi z dobavo na dan 1. 1. 2023. Terminalske pogodbe za dobavo zemeljskega plina za leto 2024 so na nizozemskem plinskem vozlišču TTF na trgovalni dan 30. 6. 2023 dosegle 32-odstotno nižjo poravnalno vrednost v primerjavi s trgovalnim dnem 2. 1. 2023. Mednarodna agencija za energijo za leto 2023 na območju OECD Evropa ocenjuje okoli 4-odstotno zmanjšanje povpraševanja po zemeljskem plinu¹⁸.

Pretežno padajoč trend gibanja veleprodajnih cen je bil v prvi polovici leta 2023 prisoten tudi na veleprodajnih trgih električne energije. Tudi tukaj so se veleprodajne cene odmaknile od rekordnih vrednosti, ki so bile dosežene v drugi polovici leta 2022. Terminalske pogodbe za dobavo pasovne električne energije za leto 2024 so na nemški borzi EEX ob koncu zadnjega trgovalnega dne v prvi polovici leta 2023, na dan 30. 6. 2023, dosegle 33-odstotno nižjo poravnalno vrednost v primerjavi s prvim trgovalnim dnem v letu 2023 na dan 2. 1. 2023.

Pretežno padajoč trend gibanja veleprodajnih cen energentov je bil posledica stabilne dobave zemeljskega plina v Evropo, učinkovite nadomestitve uvoza ruskega plina, relativno dobre napolnjenosti skladišč zemeljskega plina in večje proizvodnje električne energije iz obnovljivih virov energije v prvi polovici leta 2023 v primerjavi z letom prej ter zmanjšane povpraševanja po energentih. Povpraševanje je bilo zaradi ugodnih vremenskih razmer zmanjšano pri gospodinskih odjemalcih, saj so vremenske razmere omogočile zmanjšanje temperaturno odvisnega odjema, in tudi pri industrijskih odjemalcih. Ti so zaradi relativno visokih cen energentov opuščali energetsko intenzivnejše panoge. Ugodno sta na padec cen električne energije s trendom postopnega zniževanja cen v prvi polovici leta 2023 vplivala tudi premog in emisijski kuponi. Tako cene premoga kot emisijskih kuponov namreč neposredno vplivajo na proizvodne stroške električne energije. Svoj del k zmanjševanju odjema so dodali tudi splošno sprejeti varčevalni ukrepi, sprejeti na ravni EU. Mednarodna agencija za energijo ocenjuje, da se bo v letu 2023 na območju EU povpraševanje po električni energiji zmanjšalo za približno 3 %¹⁹.

Tudi v prvi polovici leta 2023 so bile maloprodajne cene za gospodinske odjemalce, za male poslovne odjemalce in za porabo v skupnih prostorih večstanovanjskih stavb in skupnih prostorih v mešanih večstanovanjsko-poslovnih stavbah stabilne. Stabilizacija cen je bila dosežena z regulacijo. Regulacija cen ostaja v veljavi tudi v drugi polovici leta 2023. Zaradi padajočega trenda veleprodajnih cen smo pri dobavi zemeljskega plina v prvi polovici leta 2023 že zasledili prvo spremembo v ponudbi dobaviteljev, in sicer je Adriaplin v aprilu znižal maloprodajne cene za gospodinske in male poslovne odjemalce.

---

¹⁸ (International Energy Agency, 2023, str. 17)

¹⁹ (International Energy Agency, 2023, str. 12)

VIRI

Energy-Charts.info. (30. 8 2023). <https://energy-charts.info/>. Pridobljeno iz Energy-charts: https://energy-charts.info/charts/energy_pie/chart.htm?l=en&c=DE&interval=month&year=2021&month=05

Gas Infrastructure Europe. (30. 8 2023). <https://agsi.gie.eu/>. Pridobljeno iz <https://agsi.gie.eu/>: <https://agsi.gie.eu/#/>

International Energy Agency. (2023). *Electricity Market Report Update - Outlook for 2023 and 2024*. Pariz: IEA.

International Energy Agency. (2023). *Gas Market Report, Q2-2023*. Pariz: IEA.

Montel. (31. 08 2023). <https://www.montelnews.com/>. Pridobljeno iz <https://www.montelnews.com/>: <https://www.montelnews.com/>